

Svetlana DERMENGI
Universitatea "B.P. Hasdeu", Cahul

IMPACTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR EUROPEAN ASUPRA FORMĂRII PROFESIONALE INIȚIALE

Résumé: *A présent, la corrélation des recherches scientifiques avec le processus de formation professionnelle individuelle est un des principes fondamentaux de l'enseignement supérieur. Nous analysons en quelle mesure la déclaration de Bologne peut ou non être prise en considération à ce moment pour l'enseignement universitaire de Moldavie.*

Mots-clés: *enseignement supérieur européen, formation initiale, déclaration de Bologne*

Actualmente, corelarea cercetărilor științifice cu procesul de formare profesională inițială este unul dintre principiile fundamentale ale sistemului de învățământ superior. În acest sens crește considerabil rolul universităților ca instituții de culturalizare a societății, de formare a specialiștilor, de promovare a inovațiilor științifice, a valorilor general-umane, a dimensiunilor unei societăți democratice moderne.

Prerogativele respective au fost expuse în Declarația de la Bologna privind Spațiul European al Învățământului Superior. Republica Moldova este interesată în aderarea la acest for educațional. Analizând aderarea la Procesul de la Bologna, ne dăm seama că ea presupune o anumită responsabilitate însă, în cazul derulării cu succes a procesului de aderare, avantajele vor fi mai mult decât plauzibile.

Acesta este un proces problematic deoarece se prefigurează tranziția de la învățământul tradițional la cel inovator (pentru majoritatea universităților). Procesul respectiv va aduce imensul său aport la ieșirea din criză a sistemului de învățământ superior și a vieții academice din republică.

În primul rând, procesul de predare-învățare va deveni unul mai eficient reflectându-se astfel și asupra cadrelor didactice.

Calitatea învățământului superior s-a dovedit a fi fundamentul formării SEIS (Spațiul European al Învățământului Superior). S-a accentuat necesitatea de a elabora criteriile mutual acceptate și metodologiile de asigurare a calității. De aceea sistemele naționale de asigurare a calității includ:

1. Definirea responsabilităților organelor și instituțiilor implicate;
2. Evaluarea programelor sau instituțiilor, inclusiv evaluarea internă, analiza externă, participarea studenților și publicarea rezultatelor;
3. Un sistem de acreditare sau proceduri comparabile;
4. Participarea internațională, cooperarea și organizarea rețelelor.

Mobilitatea studenților, a personalului academic și administrativ reprezintă baza pentru formarea SEIS. Sistemul European de Credite Transferabile(ECTS) are un rol deosebit de important în facilitarea mobilității studenților și în dezvoltarea curriculumului universitar.

ECTS devine, pas cu pas, o bază generalizată pentru sistemele naționale de credite. Tendința manifestată în prezent implică extinderea sistemului ECTS de la transfer la acumulare, care să fie aplicat consistent în întreg spațiul european al învățământului superior.

Un pas foarte important va fi recunoașterea diplomelor prin adoptarea unui sistem de diplome comparabile și bine definite.

În cazul implementării cu succes a principiilor Procesului de la Bologna, sistemul de învățământ superior din Moldova ar deveni foarte eficient, el ar îmbina cu succes asemenea

valori ca: nivelul înalt de cunoștințe, susținerea celor mai talentați tineri, învățământul gratuit și alternativ, înzestrarea tehnică avansată a procesului de studii, salarizarea înaltă a profesorilor.

Este memorabilă afirmația lui Cervantes că: „*În știință se intră pe ușa limbii*”, pentru că limba maternă este „*măsurariul civilizației unui popor...*” (M. Eminescu), „*focul veghetor al Patriei...*” (Gr. Vieru), „*întâiul mare poem al unui popor*” (L.Blaga), „*cartea de noblețe a unui neam*” (V. Alecsandri), „*expresia vie a sufletului*” (Lacordaire).

În acest sens, punctăm anumite puncte de vedere privind aderarea *Facultății de Litere* a Universităților din Republica Moldova la Procesul de la Bologna care va include obiective majore ce țin de formarea cetățeanului european *plurilingv și pluricultural*, în paralel cu participarea la construcția unor noi domenii și valențe ale cunoașterii, imposibil de gândit în afara unor relații de parteneriat între instituții de învățământ.

Acest demers al aderării înaintează următoarele principii *metacognitive și interactive* de care se va ține cont în procesul formării profesionale inițiale la facultatea de litere:

- Strategii de comunicare eficientă;
- Strategii de învățare (posibilitatea de a stăpâni și construi noi cunoștințe lingvistice și comunicative);
- Asigurarea unei continuități cu nivelul școlar anterior în sensul depășirii modelelor și capacităților elementare privind stăpânirea dimensiunilor metacognitivă și științifică specifice;
Romanii susțineau că cel care cunoaște mai multe limbi, are mai multe inimi, iar o afirmație chineză dezvoltă ideea că „*omul este de atâtea ori om câte limbi cunoaște*”. Este incontestabil faptul că fiecare om inteligent ar trebui să vorbească cel puțin două limbi nematerne;
- Un nou nivel de studii lingvistice bazat pe formula elaborată de Consiliul Europei (1+2): „*E necesar ca fiecare cetățean al Europei să poată dobândi și utiliza capacități de comunicare în cel puțin două limbi pe lângă limba maternă*”. Europa este un continent multicultural și multilingv. De aceea posedarea, pe lângă limba maternă, a câtorva limbi europene facilitează sau avantajează deschiderea noilor orizonturi, căci „*cine nu cunoaște limbile străine n-are idee nici despre a sa*”. (J. Goethe), și pentru *a-i cunoaște firea unui popor, străduiește-te, în primul rând, să-i înveți limba*” (Pitagora);
- Conștientizarea valorilor și structurilor limbii materne;
- Păstrarea și cunoașterea patrimoniului european cultural și *lingvistic* ca spațiu al diversității
- Studiul *limbilor regionale* și al *limbilor minorităților* ca părți componente ale acestui patrimoniu, datorită realității că limbile minoritare sunt considerate o bogăție culturală a popoarelor europene, iar „*limba unui popor este conștiința lui, iar conștiința poporului – limba sa...*” (W. Humboldt);
- *Plurilingvismul* conceput ca un instrument de *mediere cognitivă și socială*, ca factor necesar pentru soluționarea unor cerințe noi ale mediului socio-uman, economic, politic.

Ar trebui să accentuăm și câteva mijloace de realizare a acestora:

- Susținerea formării formatorilor în limbi ca elemente active în construcția unor noi metodologii destinate *educației plurilingve*;
- Promovarea principiului calității în formarea formatorilor în paralel cu deschiderea spre *interdisciplinaritate*;

- Dezvoltarea *cercetării lingvistice* ca mediu al emergenței unei redefiniri a conceptului de spațiu universitar;
- Promovarea principiului *transversalității limbilor*, în sensul interacțiunii disciplinelor umaniste și a celor științifice;
- Introducerea *dimensiunii lingvistice și culturale* în aria curriculară a tuturor parcursurilor universitare;
- Promovarea *învățării limbilor* ca suport pentru *învățarea în limbi* (nivel masterat, doctorat);
- Promovarea studiului comparativ al limbilor: *limbi romanice, limbi germanice, limbi scandinave*

Sunt necesare și *strategii* pentru realizarea celor luate în discuție, printre care putem menționa:

- Integrarea *cunoștințelor lingvistice* ca elemente obligatorii la toate nivelurile parcursului academic (admitere, licență, masterat, doctorat);
- Introducerea elementelor de *bibliografie obligatorie în limbi străine* în toate domeniile de specializare și stimularea continuării *studiilor lingvistice* în anii terminali în cadrul autoformării;
- Susținerea nemijlocită a formării inițiale și formării continue în noile pedagogii active a formatorului universitar prin instituționalizarea unor *seminarii anuale*;
- Regândirea modului pedagogic în sensul apropierii mai pregnante de obiectul propriu-zis al formării ca *profesor de limbi*;
- Elaborarea unor strategii de profesionalizare mai accentuată a absolvenților tuturor specializărilor în limbi, prin *pedagogizarea și psihologizarea modulară*;
- Redefinirea problematicii conversiei profesionale și a formării continue a *profesorilor de limbi* prin introducerea unor noi *metodologii de predare* (informatică, limbi pasive, comunicare, teatru);
- Elaborarea noii generații de *manuale academice, ghiduri (curriculare)*;
- Dezvoltarea noilor *metode de predare-învățare* în baza standardelor de calitate promovate de *Procesul de la Bologna*;
- Lansarea unor module de specializare prin *componente lingvistice forte*

Este binevenită dezvoltarea unor *baze de interacțiune lingvistică și culturală* (permanentizarea unor colocvii, școli de vară sau de toamnă)

S-ar putea organiza instituirea unor premii de excelență în colaborare cu Centrele Culturale (dacă este posibil), de emplu:

- premiul pentru cea mai bună lucrare științifică studentească *într-o limbă străină pentru nespecialiști*;
- premiul pentru cea mai bună lucrare științifică studentească *într-o limbă străină pentru filologi*;
- premiul pentru cea mai bună lucrare publicată *într-o limbă străină de un cadru didactic începător (1-3 ani de activitate pedagogică) etc.*

Ar trebui să fie făcuți pași concreți în *promovarea limbii române și a învățării ei de către studenții străini, ca materie obligatorie.*

De asemenea să se ceară lansarea unor programe de cointeresare a instituțiilor în procesul de dobândire și utilizare a *competențelor lingvistice* (dicționare, cursuri de formare).

Prin lansarea unei politici lingvistice novatoare și în concordanță cu societatea de mâine, orice Universitate din republica înțelege să-și asume o dată în plus rolul de universitate-pilot, participând astfel la o proiecție anticipativă a Europei. **Considerăm această strategie ca fiind echilibrată din punctul de vedere al solicitării studenților și al ponderii disciplinei de studiu în noile planuri de învățământ. Această abordare trebuie să-i motiveze deopotrivă pe elevii, viitorii studenți, în învățarea limbilor în ciclul preuniversitar, și pe studenții interesați să găsească în modulele lingvistice, în egală măsură, competențe comunicative eficiente, competențe interculturale, modalități de acces la cunoștințe specifice specializării.**

Istoria ne dovedește faptul că omenirea mereu a tins spre lichidarea frontierelor dintre statele mici. Procesul globalizării capătă amploare în sec.XXI deoarece crește importanța problemelor globale, iar revoluția informațională facilitează acest proces. În contextul respectiv Republica Moldova nu poate să rămână izolată de toate țările implicate în proces, și o cale de soluționare a acestei probleme este integrarea europeană a învățământului.

În vederea realizării obiectivelor stabilite pentru anul 2010, este de așteptat să se ia măsuri de analiză a progreselor obținute în Procesul de la Bologna, furnizându-se astfel informații utile referitoare la evoluția procesului, oferind posibilitatea de a adopta măsurile necesare privind îndeplinirea obiectivelor și la **cea mai frumoasă Facultate a Universităților – cea de Litere!**

BIBLIOGRAFIE

1. Nelu Vicol, Opțiuni complementare ale învățământului superior: captivare și creație universitară//Hebdomadarul "Moldova suverană", Chișinău, nr. 85 (20487), 26 mai 2004, p. 3
2. Valentin Guzman, Perfecționarea de la declarații la acțiuni// Didactica Pro, nr. 3, 2001
3. Liliana Nicolaescu, Evaluarea cadrelor didactice și dezvoltarea profesională// Didactica Pro, nr. 3, 2001
4. Anatol Ciobanu, Anul 2001 – Anul European al Limbilor. Cunoașterea limbilor - un imperativ al sec.al XX-lea// Pro Didactica, nr.3(7) an.2001
5. Nadea Cristea, Conștientizăm oportunitatea integrării în spațiul educațional european...(intervi cu dl V.Beniuc, Ministrul Educației)// Didactica Pro, nr. 5-6(27-28), 2004
6. Gheorghe Rusnac, Universitatea de Stat din Moldova, Reforma învățământului universitar, dimensiunea integrării europene// Didactica Pro, nr.6
7. Sorin Cristea, Reforma Învățământului, Universitatea București// Didactica Pro, nr. 5-6 (27-28), 2004
8. Vlad Pâslaru, Politici educaționale și reforma învățământului în R.Moldova// Didactica Pro, nr. 5-6(27-28),2004
9. Reforma Învățământului: Quo vadis (sondaj de opinii)// Didactica Pro, nr.5-6(27-28), 2004